

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
DSİ Genel M¼d¼rl¼ė¼
İşletme ve Bakım Dairesi Başkanlığı

**KUYRUKSUYU SONRASI SU HAKLARI RAPORLARININ
HAZIRLANMASI VE UYGULANMASI REHBERİ**

Ankara 2020

T.C. TARIM VE
ORMAN BAKANLIĞI

**T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
DEVLET SU İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ**

**KUYRUKSUYU SONRASI SU HAKLARI
RAPORLARININ HAZIRLANMASI
VE
UYGULANMASI REHBERİ**

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
DEVLET SU İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
İŞLETME VE BAKIM DAİRESİ BAŞKANLIĞI
Barajlar, HES ve Elektromekanik Şube M¼d¼rl¼Đ¼

KUYRUKSUYU SONRASI SU HAKLARI
RAPORLARININ HAZIRLANMASI VE
UYGULANMASI
REHBERİ

REHBERİ İNCELEYEN

Halil İbrahim YAVUZ
Daire BaŐkan Yardımcısı

A. Celal DÜZENLİ
Şube M¼d¼r¼

REHBERİ HAZIRLAYAN

Dr. Mesut KOŐAK
Ziraat Y¼k. M¼h.

Ankara-2020

KUYRUKSUYU SONRASI SU HAKLARI RAPORLARININ HAZIRLANMASI VE UYGULANMASI REHBERİ

1. AMAÇ, KAPSAM, HUKUKİ DAYANAK VE TANIMLAR

1.1.Amaç ve Kapsam

Bu Rehberin amacı, Kamu ve özel sektör tarafından planlanan, projelendirilen ve işletmeye açılan tüm HES tesislerinde “Kuyruksuyu Sonrası Su Hakları” ve “Mansap Su Hakları” Raporlarıyla alakalı usul ve esasları düzenlemektir.

Su kaynaklarının etkin ve verimli kullanılması, ülke ekonomisine katkı yaratması ve istihdam sağlaması açısından, HES tesislerinin işletme rejimlerinin düzenlenmesi, tarım, içme ve kullanma suyu, enerji, endüstri vb. diğer tahsis edilen suların paydaşlar arasında adil olarak dağıtılması, halk sulamalarının ve çevresel akışa verilecek suların belirlenmesi ile olası yanlış uygulamalardan kaynaklanacak risklerin tespiti ve ekonomik değerlendirmeleri de içerecek şekilde; “Mansap Su Hakları Raporu” ve “Kuyruksuyu Sonrası Su Hakları Raporu” olmak üzere iki tip su hakları raporunun Şirket tarafından hazırlanması/hazırlattırılması ve DSİ'nin onayına sunması gerekmektedir.

1.2.Dayanak

Bu Rehber, Kamu ve özel sektör HES işletmecisi Şirket ile Genel Müdürlüğümüz arasında Su Kullanımını ve İşletme Esaslarını Düzenleyen ve 15.06.2019 tarih ve 30802 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren “Elektrik Piyasasında Üretim Faaliyetinde Bulunmak Üzere Su Kullanım Hakkı Anlaşması İmzalanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 16 ncı maddesinin 2 ve 4. fıkrası hükümleri ile 4 numaralı Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 796 ncı maddesi hükümlerine dayanarak hazırlanmıştır.

1.3. Tanımlar

Bu Rehberde geçen;

- a) Genel Müdürlük: DSİ Genel Müdürlüğünü,
- b) HES Tesisi: Baraj, doğal/yapay göl, akarsu vb. kaynaklardan su alarak hidroelektrik enerji üretmek amacıyla kurulan tesis ile bunların

mütemmim cüzlerini, rezervuar alanını ve akış sonrası mansap bölgesini de içine alan sistemi,

- c) Su Kullanım Hakkı Anlaşması (SKHA): Hidroelektrik enerji üretim tesislerinin su kullanımına ilişkin işletme ve bakım esasları ile DSİ'ye ödenecek bedellerin ödeme şeklini belirleyen yazılı hükümlere ve şartlara göre DSİ ile HES işletmecisi Şirket arasında akdedilen anlaşmayı,
- ç) Şirket: Su kaynaklarından hidrolik enerji üretmek amacıyla HES tesisi kuran Kamu ya da özel sektör tüzel kişisini,
- d) Komisyon: HES tesislerinde, Kuyruksuyu Sonrası Su Hakları Raporlarının hazırlanması, yenilenmesi ve Mansap Su Hakları Raporlarının güncellenmesi gerektiğine karar vermek üzere Bölge Müdürü Olur'u ile oluşturulan çalışma grubunu,
- e) Komisyon Sekreteryası: Komisyon çalışmalarını koordine eden sekreteryayı,
- f) Su Hakları Raporları: Mansap Su Hakları Raporu ve Kuyruksuyu Sonrası Su Hakları Raporunu,
- g) Mansap Su Hakları Raporu: Su alma yapısı ile HES kuyruksuyu çıkışı arasındaki kalan alandaki su kullanım haklarını içeren rapor,
- ğ) Kuyruksuyu Sonrası Su Hakları Raporu: HES kuyruksuyu çıkışı ve mansabındaki (DSİ tarafından belirlenen mansap alanındaki) su kullanımlarını içeren rapor,
- h) Su Hakları Proje Dosyası: HES tesislerinde kuyruksuyu sonrası su haklarının belirlenmesi ve uygulanması amacıyla Şirket tarafından hazırlanarak sunulan ve içinde rapor ve ekleri bulunan dosyayı,
- ı) Su Hakları Raporları Takip Çizelgesi: Bölge Müdürlükleri sorumluluk sahasında yer alan her bir HES tesisi için mevcut, hazırlanmakta olan ve hazırlanacak olan Kuyruk Suyu Sonrası ve Mansap Su Hakları Raporlarının yer aldığı izleme değerlendirme çizelgesini,
- i) Kuyruksuyu Sonrası Su Hakları Sorumluluk Sahası: HES tesisi "Kuyruksuyu Sonrası Su Hakları" Raporuna konu olan alanı,
- j) Kuyruksuyu Su Hakları Müşterek Sorumluluk Saha Protokolü: Kamu veya özel sektör HES tesislerine ait, memba ve mansapta yer alan müşterek sorumluluk sahası ve/veya ortak tesis içeren projelerde paydaşlar arasındaki su hakları raporlarının hazırlanması/yenilenmesi ve fiili kullanım oranlarının belirlenmesi, tarafların görev ve yükümlülükleri ile mali hükümleri kapsayan protokolü,
- k) Ortak Tesis: Enerji üretimi yanında sulama suyu, içme ve kullanma suyu temini ve taşkın koruma gibi birden fazla maksada hizmet eden tesisi,

- l) Müşterek Sorumluluk Sahası: HES tesisi mansabındaki akarsu üzerinde bulunan ve üzerinde proje olan ilk yan kolun birleşim yerinden başlayıp, mansapta ana kol üzerindeki diğer bir su projesinin rezervuarının maksimum kottaki kıyı çizgisine kadar uzayan sahayı, mansapta herhangi bir su projesi yoksa denize kadar olan sahayı ve sınır aşan sularda ise ülke sınırına kadar olan sahayı,
- m) Çevresel akış (ekolojik denge debisi - cansuyu): Su alma yapılarının mansabında kalan dere yatağında doğal hayatın (flora ve fauna) idamesini sağlamak amacıyla dalgalanma yapılmadan, kesintisiz yeterli miktarda verilmesi gereken suyu,

ifade eder.

2. GENEL ESASLAR

- 1) HES işletmecisi Şirketler, SKHA Yönetmeliğinin 16 ncı maddesinin 2 ve 4. fıkrası hükümlerinde belirtilen su hakları raporlarına (Mansap Su Hakları Raporu ve Kuyruksuyu Sonrası Su Hakları Raporunu) ilişkin hükümleri uygulamakla yükümlüdür.
- 2) Su Hakları Raporlarında Sorumluluk Sahasının Belirlenmesi:
 - a. Mansap Su Hakları Raporuna konu olan sorumluluk sahası: HES tesisi santral binası etek santrali ise bu durumda sorumluluk sahası; HES tesisi rezervuarının (baraj, regülatör, göl vb.) maksimum kottaki kıyı çizgisinden başlar ve santral binası kuyruk suyu çıkışına kadar uzanan sahayı içine alır. Santral binası etek santrali şeklinde değilse (kanal tipi santrali gibi) bu durumda sorumluluk sahası; HES tesisi rezervuarının (baraj, regülatör, göl vb.) maksimum kottaki kıyı çizgisinden başlayarak HES tesisi santral binası kuyruk suyu çıkışına kadar olan bölümde hem kuru dere yatağındaki hem de santrale su getiren kanal boyunca uzanan alanlardaki su haklarını kapsar.
 - b) Kuyruksuyu Sonrası Su Hakları Raporuna konu olan sorumluluk sahası: Santral binası kuyruk suyunun çıkışından başlar ve mansapta aynı akarsu üzerindeki DSİ veya özel sektör projesinin maksimum kottaki rezervuar alanının kıyı çizgisine kadar uzanan sahayı içine alır. Ancak mansapta herhangi bir proje yok ise aynı akarsuyun denize karıştığı noktaya veya ana akarsuya bağlandığı yere kadar alınması esas olacaktır. Mansap su ihtiyacının belirlenmesinde mansap hattı üzerinde akarsuya katılan yan kollardaki gelen akımlar da dikkate alınır. Eğer yan kollardan karışan derelerden gelen akımlar, mansap su ihtiyacını (çevresel

akış dahil) karşılıyor ise söz konusu rapora konu olan sorumluluk sahası orada sonlanır. Ancak yan derelerden gelen akımlar, çevresel akış dahil mansap su ihtiyacını tam olarak karşılamıyor ise eksik kalan ihtiyaç miktarı dikkate alınarak sorumluluk sahası Bölge Müdürlüğü tarafından belirlenir.

- c) Müşterek sorumluluk sahası: HES tesisi mansabında kalan ana akarsu yatağına diğer alt mansap projenin sorumluluk sahasına gelmeden yan kolların karışması ve bu yan kollar üzerinde başka projelerin bulunması halinde ana kol ve yan kolun birleşme noktasından itibaren mansap proje rezervuarının maksimum işletme kotundaki kıyı çizgisine kadar devam eder. Ancak mansapta herhangi bir proje yoksa denize kadar, sınır aşan sularda ise ülke sınırına kadar devam eder.
 - ç) Müşterek sorumluluk sahasının su ihtiyaçlarının karşılanmasına (çevresel akış dahil) ana kol ve yan kollardaki HES tesisleri proje debileri oranında, bu oranla sağlıklı sonuç elde edilemez ise Bölge Müdürlükleri tarafından başka kriterler dikkate alınarak (özellikle enerji, kurulu güç, ortalama akım, proje debisi, düşü vb.) belirlenmiş olan orana göre katılır. Yan kollardaki projeler; sulama tesisi, HES tesisi, içme suyu, endüstri suyu vb. olan projelerden ikisi veya daha fazlasını ihtiva ediyorsa, bu durumda müşterek sorumluluk sahası ve katılım oranları, Bölge Müdürlükleri tarafından belirlenir ve “Kuyruksuyu Su Hakları Müşterek Sorumluluk Saha Protokolü” (Ek-3) düzenlenir. Anlaşmazlık hallerinde Bölge Müdürlüklerinin kararı esastır.
 - d) “Kuyruksuyu Sonrası Su Hakları Raporu” sorumluluk saha ve sınırları belirlenirken bu bölümde açıklanan kriterler esas alınmakla birlikte Bölge Müdürlükleri gerekçeleri ile birlikte bu alanı belirlemede inisiyatif kullanabilir.
 - e) Mansap su ihtiyaçlarının ve çevresel akışın sorumluluk sahası içerisinde yeterli miktarda, dalgalanma yapmadan kesintisiz verilmesi esastır.
- 3) İnşa aşamasındaki HES tesislerinin lisans sahibi hiçbir uyarı ve ikaza gerek kalmaksızın “Mansap Su Hakları Raporları” ile “Kuyruk Suyu Sonrası Su Hakları Raporlarını” en geç geçici kabul işlemlerinden önce tamamlar.
 - 4) Hidroelektrik enerji üretiminde kullanılacak su, sulama amacıyla şebekeye alınan su, çevresel akış ve diğer tahsisli su miktarlarının sağlıklı olarak belirlenebilmesi için Bölge Müdürlüğü tarafından ihtiyaç duyulması halinde, DSİ’ce uygun görülecek yerlerde ve tipte; tesis, teçhizat ve yapım bedeli Şirket tarafından karşılanmak üzere, elektronik

sistemli ölçü tesis ve istasyonları DSİ kontrollüğünde Şirket tarafından uzaktan kontrol ve gözleme (SCADA vb.) sistemleriyle kombine edilmiş olarak kurulur. Bölge Müdürlükleri ihtiyaca göre ölçü tesislerinin konumlandığı yerin değiştirilmesi ve sayısında değişiklik yapabilir.

- 5) HES tesisleri ile sulama tesislerinin işletilmesi için günlük çalışma rejimlerinin düzenlenmesinde maksat; memba ve mansap projelerinin su ihtiyaçlarının kesintisiz ve yeterli miktarda verilmesidir. Rezervuarlı HES tesisleri, mansap su ihtiyacından (tahsisli sular, çevresel akış vb.) fazla su gelmesi halinde puant saatlerde biriktirme yapsa dahi pik debi ile değil, kademeli olarak artan bir debi ile çalışmaya başlar. Aksi halde dere yataklarında ve şevlerinde oyulmalar, kesit değişimi oluşabileceği gibi canlılar için de tehlike oluşabilecektir. Kanal ve nehir santralleri gibi rezervuarsız HES tesislerinin, gelen doğal akımlara göre biriktirme yapmadan çalışması esastır. HES tesislerinin, bu çalışma koşullarına uygun çalıştırılmamasından dolayı çevreye ve 3 ncü kişilere verebilecekleri olası zarar ve ziyandan Şirketler sorumludur.
- 6) Şirket, sucul canlı türlerinin ihtiyaç duyduğu balık geçidinin ya da özel göç yapılarının amacına uygun olarak işletilmesini sağlamak ve sürekli çalışır halde bulundurmakla yükümlüdür. Bu amaca yönelik olarak balık geçitlerine gerekli hız ve miktardaki debi kesintisiz olarak verilir. Ayrıca balıkların geçide yönlenmesi için çağırma suyu da (şırıltı suyu) düzenli olarak verilirken yine balıkların ana kanala veya cebri boruya girişini önleyen ızgara, filtre, sesli ve ışıklı uzaklaştırıcılar vb. önlemler alınır.
- 7) Su kullanım talepleri, 10 Aralık 2019 da RG’de yayımlanan 30974 sayılı yönetmelik ve DSİ’ce çıkarılan 2015/1 sayılı Genelge (19.01.2015 tarih ve 35510 sayılı) hükümleri doğrultusunda değerlendirilecektir. Bu taleplerin karşılanması durumunda Şirket DSİ’den herhangi bir hak talebinde bulunamaz. Havza mansabında bulunan sulama birlikleri, belediyeler veya sulama kooperatiflerine devredilen sulama tesislerinin su ihtiyacı karşılanamıyor ise Bölge Müdürlüklerinin önerisi ile havzada bulunan halk sulamalarına verilen suyun hesapları gözden geçirilerek DSİ Genel Müdürlüğü tarafından su tahsisi yapılabilir ve bu değer üzerinden halk sulamalarına su verilebilir.
- 8) Şirketlerin Su Hakları Raporlarının hazırlanması veya güncellenmesi için sürecin başlangıç tarihi, Rehberin Şirketlere tebligat tarihi olarak alınır.
- 9) “Kuyruksuyu Sonrası Su Hakları Raporları” ve bundan sonra hazırlanacak olan “Mansap Su Hakları Raporları” ile güncellenen tüm su hakları raporları bu Rehberde verilen “Kuyruksuyu Sonrası Su Hakları Raporu” formatında hazırlanacaktır. Mevcut Mansap Su Hakları Raporunun güncellenmesi ve ayrıca Kuyruksuyu Sonrası Su Hakları

Raporu hazırlaması gereken Şirketler iki ayrı rapor yerine birleştirilerek “...HES Tesisi Su Hakları Raporu” adı altında tek rapor hazırlayacaktır.

- 10) Su hakları raporlarına konu olan alanda kullanılan suyun; korunması, verimli kullanılması, kirletilmemesi, su kalitesini olumsuz yönde değiştirecek etkenlerin kaynağında yok edilmesi, ilgili mercilerce izlenmesi ve değerlendirilmesi esastır.
- 11) DSİ tarafından tahsis edilmemiş veya ilgili kanunların verdiği yetkiye istinaden su kaynaklarının diğer kamu kurum ve kuruluşlarınca tahsisi, kiralanması, ruhsatlandırılması gibi işlemlerde DSİ görüşü alınmamış suların kullanılması halinde, bu suların kullanılması nedeniyle oluşan her türlü cezai ve mali sorumluluk bu suları kullanan veya kullandıranlara aittir.

3. KUYRUKSUYU SONRASI SU HAKLARI RAPORLARININ HAZIRLANMASI VE UYGULANMASI

HES su alma yapısı ile kuyruksuyu çıkışı arasındaki bölgede “Mansap Su Hakları Raporu” ve HES kuyruksuyu çıkışı mansabında ise sınırlarını DSİ'nin belirleyeceği “Kuyruksuyu Sonrası Su Hakları Raporu” olmak üzere iki tip su hakları raporunun Şirket tarafından hazırlanması ve DSİ'nin onayını alması gerekmektedir. Buna göre;

- 1) HES tesislerinin hangilerinde Kuyruksuyu Sonrası Su Hakları Raporlarının hazırlanması gerektiği, hangi tesislerde Mansap Su Hakları Raporlarının güncellenmesi gerektiğine, karar vermek amacıyla Bölge Müdürlüklerinde bir Komisyon oluşturulur. Komisyon, İşletme ve Bakım Şube Müdürlüğü, Hidroelektrik Enerji Şube Müdürlüğü, Planlama/Havza Yönetimi, İzleme ve Tahsisler Şube Müdürlükleri teknik personelinden oluşmak üzere en fazla 3 asil ve 3 adet yedek üyeden oluşur. Komisyonun sekretarya hizmetleri, İşletme ve Bakım Şube Müdürlüğü tarafından yürütülür.
- 2) Sekretarya hizmetlerini yürüten Şube Müdürlüğü, işletmedeki HES tesislerinden hangilerinin “Kuyruksuyu Sonrası Su Hakları Raporu” hazırlaması gerektiği ve Mansap Su Hakları Raporlarından ise hangilerinin revize edilmesi gerektiği konusunda taslak “Su Hakları Raporları Takip Çizelgesini” hazırlar (Ek-1). İşletmedeki HES tesislerinden çok sorun yaşananlar ve acil su hakları raporu hazırlaması gereken HES tesisleri öncelikli olarak takip çizelgesinde sıralanır. Sekretarya bu takip çizelgesine göre taslak bir çalışma takvimi de hazırlar ve Komisyona sunar.

- 3) Taslak Su Hakları Raporları Takip Çizelgesine göre, işletmeye açılan tesislerden hangileri için “Kuyruksuyu Sonrası Su Hakları Raporu” hazırlanması gerektiği ve öncelik sırası Komisyon tarafından kararlaştırılır. Bu amaçla söz konusu HES tesislerinin mansabında su haklarına konu olanlar hususlar ve yaşanan sorunlar öncelikle ele alınır.
- 4) Daha önceden DSİ’ce onaylanmış olan mevcut Mansap Su Hakları Raporlarının hangilerine risk analizi, ekonomik değerlendirmeler ve tazminatlarla ilgili hususların eklenmesi gerektiği ve öncelik sırası Komisyonca belirlenir.
- 5) Takip çizelgesindeki sıraya ve çalışma programına göre belirlenen HES Şirketlerine tebligat yapılarak, Şirket temsilcileri ile Şirketin su hakları raporunu hazırlayacak gerçek/tüzel kişilerin toplantıya birlikte katılımı istenir.
- 6) Su alma yapısı ile santral kuyruk suyu çıkışı arasında kalan alanda mevcut su kullanımlarını düzenleyen Mansap Su Hakları Raporu ve formatı Etüd, Planlama ve Tahsisler Dairesi Başkanlığının, 07.06.2011 tarih ve 205091 sayılı yazısıyla Bölge Müdürlüklerimize gönderilmiş, yine 03.02.2011 tarih ve 2011/04 sayılı Yetki Devri Genelgesi ile hazırlanması, kontrol edilmesi, tasdik edilmesi görevi Bölge Müdürlüklerinin Havza Yönetimi, İzleme ve Tahsisler Şube Müdürlüğü/Planlama Şube Müdürlüğüne verilmiş ve yürütülmüştür. Komisyon tarafından belirlenen Kuyruksuyu Sonrası Su Hakları Raporu hazırlaması gereken HES tesislerinde, Şirketler tarafından hazırlanan raporların, kontrol edilmesi, tasdik edilmesi görevi Bölge Müdürlüklerinin Havza Yönetimi, İzleme ve Tahsisler Şube Müdürlüğü/Planlama Şube Müdürlükleri tarafından yapılacaktır.
- 7) Şirketin ve su hakları raporu hazırlayan gerçek/tüzel kişilerin yapacağı işler, çalışma takvimi, raporu hazırlayacak gerçek ya da tüzel kişinin yeterliliği ve mesleki deneyimleri gibi konular müzakere edilir ve “Su Hakları Raporları Hazırlama Ön Antlaşma Tutanağı” (Ek-2) imzalanarak karara bağlanır. HES tesislerinin mansabında müşterek sorumluluk sahasının olması halinde, paydaşların bir araya gelerek sorumluluk alanları ve oranlarını, mansap su ihtiyacının (çevresel akış dahil) hangi paydaş tarafından ne kadarının karşılanacağını, görev-sorumlulukları ve mali hükümleri düzenleyen “Kuyruksuyu Sonrası Su Hakları Müşterek Sorumluluk Saha Protokolü ”nün (Ek-3) Şirketler arasında imzalanması sağlanır. Uzlaşılamayan konularda Komisyon kararı geçerli olur.
- 8) Revize edilecek “Mansap Su Hakları Raporları” ile “Kuyruksuyu Sonrası Su Hakları Raporlarına” “Çevresel Akış Bölümü” de eklenmelidir. Çevresel akış debileri, aylık bazda debi olarak verilmeli ve öncelikle “Ekolojik Değerlendirme Raporu” ve “ÇED Raporu’ndan” alınmalıdır. Raporlarda bu değerler bulunmuyorsa fizibilite raporları kullanılmalıdır.

Söz konusu değerlere ulaşamıyorsa Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü'nün taşra teşkilatı ile işbirliği yapılarak aylık bazda çevresel akış debileri belirlenmelidir.

- 9) DSİ Bölge Müdürlüklerinin çalışma takvimine bağlı olarak Şirketlerle yapılan bilgilendirme toplantısından sonra en geç 1 (bir) ay içinde araziye çıkarak “Kuyruksuyu Sonrası Su Hakları Raporuna” konu olan alanı belirler ve Şirkete bildirir.
- 10) Şirket çalışma takvimine bağlı olarak işe başlayıp en geç 1 (bir) yıl içerisinde “Kuyruksuyu Sonrası Su Hakları Raporunu” hazırlayıp onaylatmalıdır. Bu sürenin yetmeyeceğinin anlaşılması halinde Bölge Müdürlükleri kararıyla en fazla 1 (bir) ay ek süre verilebilir.
- 11) Kuyruksuyu Sonrası Su Hakları Raporu taslağı belirlenen süre içerisinde tamamlanarak, Bölge Müdürlüklerinin Havza Yönetimi, İzleme ve Tahsisler Şube Müdürlüğü/Planlama Şube Müdürlüklerine sunulur. Büro ve arazi çalışmasını tamamladıktan sonra, raporla ilgili uygun bulunmayan bölümler varsa revize etmek üzere Şirkete iade eder. İhtiyaç duyulması halinde ilgili Şube Müdürlüklerinden raporla ilgili görüş isteyebilir. Şirket, kendilerine verilen süre içerisinde raporda gerekli düzeltmeleri yaparak ilgili birime sunar. Uygun bulunan “Kuyruksuyu Sonrası Su Hakları Raporu” Bölge Müdürlüğüne onaylanır.
- 12) Su hakları raporları, geçerlilik süresinin (10 yıl) dolmasına 30 gün kala Şirket, DSİ Bölge Müdürlüğüne başvurur ve süreç yeniden başlar. Revize edilmesi gereken su hakları raporları, DSİ kriterlerine göre güncellendikten sonra onaylanır.
- 13) Şirket, su hakları raporlarına konu olan bölümler için Bölge Müdürlükleri tarafından istenen her türlü, harita, bilgi ve belgeleri sağlamakla mükelleftir.
- 14) Su hakları raporlarının hazırlanması/yenilenmesi aşamasında, gerekli olabilecek her türlü izin, doküman, araç-gereç, vb ihtiyaçların karşılanması ve bu amaçla yapılacak her türlü gider Şirket ve Yüklenicinin sorumluluğundadır.
- 15) Yeni hazırlanan veya güncellenen su hakları raporlarının birer kopyası elektronik ortamda bilgi için İşletme ve Bakım Dairesi Başkanlığına, Etüd, Planlama ve Tahsisler Dairesi Başkanlığına ve Hidroelektrik Enerji Dairesi Başkanlığına gönderilir.
- 16) Su hakları raporlarını hazırlamayan veya güncellemeyen Şirketlere gerekli uyarılar yapılır, tüm uyarılara rağmen gerekli çalışmaları yapmayan Şirketlere Noter onaylı ihtar yazıları gönderilir. Sonuç alınamaz ise gerekli idari ve hukuki işlemler başlatılır.

- 17) Şirket, bu Rehberde yer alan hususlara ilişkin sorumluluk ve yükümlülüklerini yerine getirmemesi halinde oluŐacak her türlü zarar ve ziyandan sorumlu olacak olup gerektiği taktirde ‘‘Su Kullanım Hakkı ve İŞletme Esaslarına İlişkin Anlaşması’’ nın ilgili maddesi gereği Şirket’e gerekli yaptırımlar uygulanır.
- 18) Bu Rehberde yer almayan veya almıŐ olsa bile uygulamada ortaya çıkabilecek sorunlarla ilgili olarak gerekli değişiklikler ve düzeltmeler DSİ tarafından yapılabilir. Şirket yapılan bu deĐiŐikliklere uymakla yükümlüdür.
- 19) Bu Rehber yayınlanma tarihi itibari ile yürürlüğe girer. Şirketlere tebligat tarihi, Su hakları raporlarının hazırlanması için sürecinin başlangıç tarihi olarak kabul edilir.

KUYRUKSUYU SONRASI SU HAKLARI RAPORLARININ HAZIRLANMASI VE UYGULANMASI REHBER FORMATI

1. Giriş

Bu bölümde, “Kuyruksuyu Sonrası Su Hakları Raporunun” hazırlanmasının amacı, yapılacak çalışmalar, kullanılan yöntemler, hesaplama teknikleri hakkında kısa bilgiler sunulur.

2. Proje Alanının Tanıtılması

Bu bölümde proje alanı, koordinatları, paftası, etkileşim içinde bulunduğu projeleri de içine alan şematik vaziyet planı, HES tesisinin karakteristik özellikleri, su kaynağı ve akım değerleri, sıcaklık ve yağış verileri, iklim, jeolojik yapı, bitki örtüsü ve benzeri konulara ilişkin bilgiler, yazılı veya görsel (fotoğraf, tablo, kroki, grafik, harita vb) olarak verilir.

3. Kuyruksuyu Sonrası Su Hakları Raporuna Konu Olan Alanın Belirlenmesi

“Kuyruksuyu Sonrası Su Hakları Raporuna” konu olan alanlar, Genel Esaslar bölümü 2. Maddede verilen hükümler doğrultusunda belirlenir. Müşterek sorumluluk sahasının ve/veya ortak tesis bulunması halinde yapılan “Kuyruksuyu Su Hakları Müşterek Sorumluluk Saha Protokolünde” belirlenen hak ve yükümlülükler, bu bölümde verilmelidir. Ayrıca sorumluluk sahası genel vaziyet planı da bu bölüme istenen formatta eklenir. “Kuyruksuyu Sonrası Su Hakları Raporuna” konu olan sorumluluk saha ve sınırları belirlenirken; DSİ herhangi bir inisiyatif kullanmışsa alınan kararlar ve gerekçeleri de burada belirtilmelidir.

4. Haritalar

Projenin temel öğelerinin gösterildiği 1/25000 ölçekli genel vaziyet planı ve projenin tüm karakteristik öğelerinin gösterildiği 1/1000-1/5000 ölçekli vaziyet planları, ulusal koordinat sistemine ve Coğrafi Bilgi Sistemine (CBS) uygun olarak sayısal ortamda hazırlanacaktır. Bu kapsamda;

- a) Sorumluluk sahasındaki suyla ilgili tesisler ile su kullanım alanlarının tespit çalışmaları genellikle 1/25000 ölçekli haritalarda yapılacaktır. Lokal sahalarda hassas tespitlerde ise hâlihazır arazi kullanma ve sulanan sahaların tespitleri topoğraf yardımı ile 1/1000 ve 1/5000 ölçekli haritalar kullanılarak hazırlanacaktır.
- b) Projede kullanılan her türlü basılı harita taranıp ulusal koordinat sistemine göre koordinatlandırılacaktır (GeoTIFF formatında).
- c) Sorumluluk sahasındaki tesisler (değirmen, balık çiftlikleri, endüstri suyu vb.), halk sulaması yapılan araziler ve bunlarla ilgili tesisler (su çevirme yapıları, kanallar, kanallar üzerindeki sabit su alma yapıları, sabit pompalar, sifonlar vb) 1/25000 ölçekli vaziyet planı ile projenin tüm karakteristik öğelerinin gösterildiği 1/1000-1/5000 ölçekli vaziyet planı ulusal koordinat sisteminde vektörel olarak hazırlanıp, CBS'ye uygun olarak "Shapefile" formatında hazırlanacak, yazılı olarak ve elektronik ortamda hazırlanacaktır. Yazılı ve CD ortamında sunulacaktır. Ek olarak raporda da verilecektir.

5. Su Hakları Raporuna Konu Olan Alanlardaki Tesisler

Bu bölümde su haklarına konu alan içerisinde, suyla ilgili faaliyet içinde bulunan mevcut tesislerin, vaziyet planları, teknik özellikleri, ortalama üretimleri ve GSMH'ya katkıları, her bir proje için verilecektir. Ayrıca tüm bu tesisler için Resmi Kurumlardan alınan belgeler, raporlar, tahsis belgeleri vb dokümanlar rapora eklenecektir.

5.1. Su Kaynakları

Bu bölümde su hakları raporlarına konu olan alandaki tesisleri besleyen (kaynak, dere, yeraltı suyu, baraj, göl, gölet vb) su kaynaklarının neler olduğu, karakteristikleri, ortalama debileri, kaynaktan tahsis edilen su miktar ve süreleri, faydalananların son 5 yıllık su çekimleri ve kullanılan kaynakların kısaca gelişim planları verilir (hidrolik etütlerden, havza planlarından alınabilir).

Ayrıca bu bölümde, tahsis edilmiş, kiralanmış ruhsatlandırılmış su miktarları ve ilgili kişilikler de belirtilir.

Suyun miktarı, kalitesi, havzanın özelliği, zorunlu ihtiyaçlar ve şartlar başka türlü bir çözüm yolu gerektirmedikçe, su kaynaklarının kullanım amaçlarında aşağıdaki öncelik sırası uygulanır.

- a. İçme ve kullanma suyu ihtiyacı,
- b. Çevresel su ihtiyacı,
- c. Tarımsal sulama ve su ürünleri yetiştiriciliği,
- d. Enerji üretimi ve sınai su ihtiyaçları
- e. Ticari, turizm, rekreasyon, madencilik, taşıma, ulaşım ile sair su ihtiyaçları.

5.2. Projeli Sulama Tesisleri

5.3. Halk Sulamaları

5.4. Hayvancılık Tesisleri

5.5. Sanayi Suyu Tesisleri

5.6. İçme - Kullanma Suyu Tesisleri

5.7. Balıkçılık Tesisleri

5.8. Değirmen Tesisleri

5.9. Diğer Projeler

6. Su Hakları Rapor Etütleri

Arazi etüt çalışmaları, her bir HES tesisi için belirlenecek olan sorumluluk sahasında yapılacaktır. Arazi toprak yapısı, topografyası ve çiftçi sulama alışkanlıkları ayrıntılı anlatılacaktır. Öncelikle sorumluluk sahasında oluşan aksaklıkların HES'in çalışma sistemine mi yoksa, topografik yapı ya da bahsi geçen akarsuyun üzerinde yanlış yapılaşma gibi vs. konulara bağlı olup olmadığı belirlenecektir. Daha sonra bahsi geçen akarsuya konu olan alanlar üzerinde yer alan tesisler belirlenecektir. Çiftlik randımanı bu anlatımlara göre DSİ Genel Müdürlüğünün Mansap Su Hakları Raporu Hazırlama Kriterlerine göre yapılmış yazışmalar ve kabuller doğrultusunda belirlenecektir. Sulama suyu tespitinde toprak bünye analizlerinin belirlenmesi amacıyla mevcut raporlar (planlama, arazi sınıflandırma ve drenaj raporu ile zirai ekonomi raporları) yeterli ise buradan alınabilir. Ancak İdarenin istemesi halinde toprak örnekleri alınarak bünye analizleri yaptırılır. RAM analizi de yapılarak bitki su ihtiyacı hazırlanır (Çizelge 1).

Çizelge 1. Bünye Dağılım Tablosu

Bünye Dağılımı Tablosu						
Bünye	Alan (ha)	Oran (%)		Bünye	Alan (ha)	Oran (%)
h/h				m/me ²		
h/hb ²				m/me ³		
h/hb ³				m/mk		
h/he				m/mk ²		
h/he ²				m/mk ³		
h/he ³				m/mz		
m/me				Toplam		

7. Tesislerin Su Kullanımları ve Hesaplanması

7.1. Sulama Tesisleri (Projeli Sulamalar ve Halk Sulamaları)

Projeli ve halk sulamalarının sulama suyu gereksiniminin belirlenmesi için DSİ'nin kullanmış olduğu sulama suyu ihtiyaçları programında bitki su ihtiyacı FAO Penman-Monteith yöntemine göre aylık olarak hesaplanacaktır. Sonuç tablosundan sulama suyu ihtiyacı çiftlik randımanı değeri ile toplam saha çarpılarak aylık toplam su ihtiyacı m³ olarak ve aylara göre modül ile de toplam sahanın çarpımı sonucu, yine aylara göre bitki su tüketim ihtiyacı l/s olarak hesaplanacaktır.

Bu bölümde üniteli çalışılmış ise her ünite için belirtilmek koşulu ile "Bitki Su İhtiyacı" hesabı için gerekli olan doneler hakkında bilgi verilecektir. İstasyon seçimi, istasyonun enlem ve boylamı, sıcaklık düzeltmeleri, sulama sistem ve yöntemi, üst toprak bünyesi, randıman hesaplamaları vb. konularda ayrıntılı bilgi verilecektir.

Arazi sınıfları, arazi bünye durumu, arazi kullanma durumu, bitki deseni (tek yıllık ve çok yıllık) ile ilgili bilgiler; proje sahasının, planlama, arazi sınıflandırma ve drenaj raporu ile zirai ekonomi raporu var ise buradan alınacaktır. Bu bilgiler söz konusu raporlardan elde edilemiyorsa, ilgili Kurumlardan (Tarım İl Müdürlükleri, Tapu Kadastro Müdürlükleri vb.) temin

edilecektir. Proje sahasında ekimi yapılan bitki paterni, ekim alanı ve ekim oranlarına (%) ilişkin bilgiler bu bölümde gösterilecektir (Çizelge 2).

Çizelge 2. Mevcut Durumda Arazi Kullanma Durumu ve Dağılım Yüzdesi

Bitki çeşitleri	Ekim Sahası		Dağılım
	Sulu (ha)	Y. Sulu (ha)	%

Proje sahasında kullanılan sular (akarsular veya yeraltı suları), sulama şebekeleri (su alma yapısı, arklar, kanallar, bentler), şebeke kapasiteleri, sulama mevsiminde etüt yapılmış ise sulama debileri, sulama vasıtaları (santrifüj pompa, motopomp) ve kapasiteleri, bu bölümde yer almalıdır.

Su kaynağının çevresinde tarım arazisi, değirmen ve su ile çalışan tesisler var olmasına rağmen su kaynağından su alınmıyor ise bu tarım arazilerinin ve tesislerin su kaynakları raporda belirtilecektir. Su kaynağına yakın olan kaptaj, sulama amaçlı yer altı suyu kuyularının su kaynağı ile ilişkisinin tespitine yönelik görüşlerin raporlara eklenmesi gerekmektedir.

Su hakları raporuna konu olan alanlarda işletmeye açılmış sulama sahaları varsa, Bölge Müdürlüğü İşletme ve Bakım Şube Müdürlüğü'nün görüşü de rapora eklenmelidir. Su hakları raporuna konu olan alanlarda meyve bahçeleri var ise bu alanlarda yaklaşık bir dikim aralığı tespit edilerek ağaç sayısı dikkate alınarak su hakkı hesabı yapılacaktır.

Su kaynağından pompaj ile su çekimi yapılıyor ise pompaj kapasiteleri tespit edilerek sulama döneminde çekilen su miktarları raporda belirtilecektir. Su kaynağından (regülatör, baraj, göl vb.) su kullanım hakları için bırakılması gereken su miktarının aylık dağılımı tablo halinde gösterilecektir.

Çizelge 3. ... Sistem Sulama Yöntemine Göre Bitki – Su Tüketimleri (Şebeke Toprak Kanal, Yüzeysel Sulama Yöntemi), Alan ... ha

Aylar	Bitki Sulama İhtiyacı (mm)	Çiftlik İhtiyacı (mm) Randıman (0,5)	Çiftlik İhtiyacı (m ³ /ha) Randıman (0,5)	Sulama Suyu İhtiyacı (mm) Randıman (0,85)	Sulama Suyu İhtiyacı (m ³ /ha) Randıman (0,85)	Modül (l/s/ha)	Toplam Su İhtiyacı (m ³)	Bırakılacak Su Miktarı (l/s)
Haziran								
Temmuz								
Ağustos								
Eylül								
Ekim								
Toplam								

7.2. Hayvancılıkta Kullanılan Su Miktarları

7.3. Sanayi Suyu Tesisleri

Bu tesisler için su tahsisleri ve miktarları, kullanılan atık suların miktarı ve deşarjlarının nereye yapıldığı, kullanım periyotları, ilerde olası su talepleri, kalitesi, içme-kullanma suyu olarak kullanılıp kullanılmayacağı gibi bilgiler bu bölümde yer alacaktır. HES'in işletmeye alındığı andan itibaren yaşanan sorunlar ve bu sorunların nedenleri incelenecek ve bu kısımda verilecektir. Gerekli bilgiler ilgili Kurumlardan alınarak bu bölüme eklenecektir.

7.3. İçme ve Kullanma Suyu Tesisleri

Bu tesisler için su tahsisleri, miktarları, kullanım periyotları, ilerde olası su taleplerine ilişkin bilgiler ilgili Kurumlardan alınacak ve bu bölümde belirtilecektir.

7.4. Balıkçılık Tesisleri

Bu tesisler için su tahsisleri, üretim teknikleri ve kullanılan suyun kalitesine ilişkin bilgiler ilgili Kurumlardan alınacak ve bu bölümde belirtilecektir. Bölge Müdürlükleri, ihtiyaç duyması halinde, Şirket veya balıkçılık tesisinden bırakılan sudan numune alıp DSİ ve/veya TÜRKAK tarafından akredite bir laboratuvarında analiz yapılarak, herhangi bir kötüleşme tespit edilmesi durumunda, Şirket veya balıkçılık tesis işletmecisi, DSİ'nin gerekli gördüğü çalışmaları (tespit, iyileştirici, önleyici vb.) masrafları da kendi karşılayarak yapacaktır.

7.5. Değirmen Tesisleri

Değirmenler yöre özelliklerine göre ve talebe göre senenin belli dönemlerinde ya da tamamında çalışabilmektedir. Bu yüzden değirmenler için çalışma zamanının tam tespit edilemediği durumlarda değirmenlerin 12 ay çalışacakmış gibi su miktar hesabı yapılması ancak HES'lerin değirmenlerin sadece çalıştıkları dönemlerde mansaba su bırakması uygun olacaktır.

Değirmenler yıkılmış durumdaysa ya da kullanılmıyorsa; ileriki yıllarda faaliyete geçmesi ve aynı amaç için kullanılması durumunda su kullanım hakkının ne miktarda olması gerektiği belirtilecek olup bu tür değirmenler için ekonomik değerlendirme yapılmayacak ancak su kullanım hakkı hesaplanacaktır.

7.6. Diğer Projeler

Su hakları raporlarına konu olan alanda suyla ilgili başka proje ve tesis varsa (işletme veya inşa halinde), teknik özellikleri ve su kullanım kriterleri ile ilgili bilgiler bu bölümde belirtilecektir.

7.7. Kadim Su Hakları

Su hakları raporlarına konu olan alanda öncesi bilinmeyecek kadar uzun süre kullanımdan kaynaklanan su hakkı varsa ve belgelendirilebiliyorsa bu bölümde verilecektir. Su Kullanımlarına ilişkin kadim su hakkının resmileştirilmiş olup olmadığı kurumlara resmi olarak sorulacak eğer tahsis olarak resmi tahsis tespit edilirse ve bu tahsis miktarı hesaplanan bitki su ihtiyacından yüksek ise kurumun resmi tahsis miktarı eğer değil ise bitki su ihtiyacı miktarı esas alınacaktır.

8. Çevresel Akış (Ekolojik denge debisi-cansuyu)

HES tesisinden doğal hayatın devamı için dere yatağına bırakılan çevresel akış debileri, “Ekolojik Değerlendirme Raporu” ve “ÇED Raporundan” alınmalıdır. Bu raporlarda veriler bulunmuyorsa fizibilite raporları kullanılmalıdır. Bu konu ile alakalı Resmi Kurumlardan (Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri, DSİ vb.) gelen düzenleme yazıları varsa bu bölüme eklenecektir.

9. HES Sorumluluk Sahasındaki Projeler (Planlama, Proje, İnşa ve Mutasavver)

HES tesisi su haklarına konu olan sorumluluk sahasında henüz işletmeye açılmamış tesislerin hangileri olduğu teknik özellikleri, işletmeye açılacağı tarihler, gelecekte su kullanımları, işletmeye açıldıktan sonra mevcut projelere olası etkileriyle ilgili bilgiler bu bölümde belirtilecektir.

10. Risk Analizi ve Ekonomik Değerlendirmeler

İdaremizce inşa edilmiş olan tesislerde; tesisin yapısına, çalışma şartlarına, çevresel faktörlere ve yapılan işten kaynaklanan çeşitli riskler bulunmaktadır. Tesiste var olan ya da tesisin işletme koşullarına göre ortaya çıkabilecek tehlikelerin belirlenmesi, bu tehlikelerin riske dönüşmesine yol açan faktörler ile tehlikelerden kaynaklanan risklerin analiz edilerek derecelendirilmesi ve kontrol tedbirlerinin kararlaştırılması amacıyla yapılması gerekli çalışmaları ifade eder.

Bölge Müdürlükleri çalışmalarında risklerin değerlendirilmesindeki temel amaç, tesisin güvenli işletme koşullarının belirlenerek mansaptaki su kullanıcılarının su ihtiyaçlarının güvenli ve sağlıklı bir şekilde karşılanması ve mağduriyetlerin önlenmesidir. Mansapta 3 ncü kişilere verilebilecek olası tehlikeleri ortadan kaldırmak veya kabul edilebilir seviyeye indirmek, mansap tesislerini veya 3 ncü kişileri risklere karşı korumak sebebiyle yapılan; planlama, sınıflandırma, bilgi ve veri toplama, tehlikeleri tanımlama, analiz, önlemleri belirleme, raporlama, denetim, izleme ve gözden geçirme faaliyetlerinin tümü risk değerlendirme süreci olarak ifade edilir.

Risk değerlendirmesinin amaçları;

1. Risk odaklarını tespit etmek,
2. Riskleri değerlendirmek,
3. Alınacak önlemleri belirlemek,
 - Önlemlerin sırasını belirlemek,
 - Yapılabilecek tasarrufu belirlemek,
 - Doğabilecek masrafları belirlemek,
 - Güvenlikten ödün vermeden işletme için en ekonomik yöntemi belirlemek,
4. Düzeltici ve önleyici faaliyetlerin gerçekleşmesini sağlamak,
 - Bir riski önlerken başka bir riske yol açmamak,
 - Alınan önlemlerin amacına ulaştığını kontrol etmek.

10.1. Risk Analizi ve Uygulama Yöntemleri

Risk değerlendirme çalışmaları aşağıda belirtilen aşamalarda gerçekleştirilir;

- Araştırma ve gözlem,
- Tehlikelerin tanımlanması,
- Risk tanımlama (risk kontrol),
- Risk değerlendirmesi

Riskler:

- Tahsisli suların verilmemesi veya ihtiyaç duyulandan az verilmesi halinde diğer tesislerde oluşan zararlar,
- Depolama tesislerinde ani su bırakılması veya mansap kapasitesi üzerinde su bırakılması sonucu oluşan taşkın zararları,
- Balıkçılık tesislerinde, su miktarındaki ve su kalitesindeki değişimlerin yarattığı zararlar,
- Denize yakın balıkçılık tesislerinde, Özellikle suyun tutulmasına bağlı olarak tuzlu suyun nereye kadar geri çekildiği ve tesise verdiği zarar,
- Su kalitesinin (sıcaklık, çözünmüş oksijen miktarı vb.) mansap dere yatağındaki sucul canlılara ve balıkçılık tesislerine verebileceği zararlar,
- Dere yataklarındaki çevresel zararlar (dere yataklarında ve şevlerinde oyulmalar, kesit değişimleri),

- Mansaptaki su kullanıcılarına ait tesislerin su yapılarına verebileceği fiziksel zararlar (su alma yapılarının ark ve kanalların zarar görmesi, vb.),
- Depolama tesisine veya regülatöre ihtiyaç duyulandan az su gelmesi veya mücbir sebeplerle su verilememesi,
- Akımdaki değişiklik nedeni ile daha önce kullanılan su alma yöntemlerinde değişiklikler ve olası masraflar (suyun azalması sebebi ile motopompla çekim vs)

10.2. Ekonomik Değerlendirmeler ve Tazminatlar

Mevcut durumda su haklarının verilmemesi durumunda yıllık oluşabilecek olan ekonomik kayıplar (Düzensiz çalışma sonucu su kenarı boyunca yer alan sulama alan ve tesisleri ile diğer tesislerde meydana gelecek taşkın zararları, kıyı oyulmaları, ani verilen suyun arazide kalma süreleri de dikkate alınarak verim ve toprak kayıpları, sulama haricinde zarar gören tesisler ile ilgili resmi olarak kayda geçmiş değerler var ise belgelerde yazan değerler esas olmak üzere arazi çalışmaları sonucunda elde edilen bilgiler doğrultusunda oluşmuş olan zararlar vb) DSİ Genel Müdürlüğü Etüd, Planlama ve Tahsisler Daire Başkanlığı standartlarına göre belirlenir. Riskler bölümünde bahsi geçen sebeplerden oluşabilecek zararlar hesaplanarak ayrıca belirlenir.

11. Sonuç ve Öneriler

Proje ile alakalı özet bilgiler ve bulunan sonuçlar yazılır. Ayrıca, tespit edilen paternin hangi etüt yılına ait olduğu ve ileri ki yıllarda değişiklik gösterebileceğinin belirtilmesi, diğer Kurum sulamalarının (Büyükşehir Belediyesi, İl Özel İdareleri, Tarım ve Orman İl Müdürlükleri, İller Bankası vb.) ve projelere ait hektarajın, ihtiyaç duyulan su miktarının belirtildiği bilgilerin eklenmelidir. Raporda “Su Kullanım Hakları” konusunda ileride çıkacak bir ihtilaf durumunda her türlü sorumluluğun Şirkete ait olacağı belirtilmeli ve etüdü yapan tüzel kişiliğin konu ile alakalı ilave önerileri varsa bu bölüme eklenmelidir.

12. Tasvip, Onay ve Tasdik Sayfaları

13. Proje Dosyasında Olması Gereken Dokümanlar

- HES tesisi proje alanının vaziyet planı,
- Sorumluluk sahası içerisindeki tesisler, halk sulaması yapılan araziler ve su yapıları ile alakalı verilerin işlendiği haritalar ve tesislere ait bireysel vaziyet planları,
- Su haklarına konu olan alandaki, su tahsislerine kiralamalara ve ruhsatlandırmalara, kadim su haklarına ilişkin izin belgelerinin onaylı fotokopileri
- Su Hakları Raporları Hazırlama Ön Antlaşma Tutanağı,
- Kuyruksuyu Sonrası Su Hakları Müşterek Sorumluluk Saha Protokolü,
- İstasyon DMİ değerleri,
- Sulanan ünitelerin sıcaklık düzeltme çizelgesi,
- KAR değerleri hesabı,
- Ünitelerin sulama suyu ihtiyaçları çizelgeleri ve hesaplama formülleri,
- Çevresel akış için resmi kurumlardan alınan belgeler,
- Risk analiz tabloları ve ekonomik değerlendirme çizelgeleri,
- Tazminat çizelgeleri,
- Tesislere ait resmi dokümanlar
- Raporu yapan tüzel kişiliğin iş yapılabilir (yeterlilik) belgesi,

10. Ekler

Ek-1 Su Hakları Raporları Takip Çizelgesi

Ek-2 Su Hakları Raporları Hazırlama Ön Antlaşma Tutanağı

Ek-3 Kuyruksuyu Sonrası Su Hakları Müşterek Sorumluluk Saha Protokolü

NOT: Bölge Müdürlükleri yukarıda verilen ekleri ihtiyaç duyulması halinde güncelleyerek kullanabilir.

EK-1

SU HAKLARI RAPORLARI TAKİP ÇİZELGESİ

İŞLETMEDEKİ HES TESİSLERİ									
Sıra No	HES adı	Şirket Adı	İşletmeye Açılış Tarihi	Mansap Su Hakları Rapor Tarihi	Müşterek sorumluluk Sahası veya Ortak Tesis (var/yok)	Paydaşlar *	Tesislerin İşletilmesinde Ortaya Çıkan/Çıkabilecek Sorunlar **	Kuyruksuyu Sonrası Su Hakları Raporu Hazırlama Puanı ***	Su Hakları Rapor Tipi ve Açıklama ****
1						1. 2. 3.			
2						1. 2. 3.			
3						1. 2. 3.			
İNŞAA AŞAMASINDAKİ HES TESİSLERİ									
1									
2									
3									
PLANLAMA AŞAMASINDAKİ HES TESİSLERİ (SKHA İmzalamış)									
1									
2									
3									

Mevcut 10 yılını doldurmuş veya Komisyon tarafından 10 yılını doldurmadan yenilenmesine karar verilen mansap su hakları raporları yenilenir. Ancak yenilenmesine karar verilen mansap su hakları raporu yerine, kuyruksuyu sonrası su hakları raporunu (Komisyon kuyruk suyu sonrası su hakları raporu hazırlanmasını da gerekli görürse) içerecek şekilde birleştirilerek “...HES Tesisi Su Hakları Raporu” adı altında tek rapor düzenlenir.

* :Bu bölümde su hakları raporları hazırlanmasına konu olan alanda birden çok faydalanan varsa ilgili tüzel kişilikler belirtilir.

** :Tesislerin işletilmesi sırasında mansap bölgesinde ortaya çıkan sorunların yoğunluğu (su kısıtı, paydaşlar arasındaki sorunlar vb. kriterler)dikkate alınarak puanlama yapılır. (Kuyruksuyu sonrası su hakları raporu hazırlanması: 1. Çok Gereksiz, 2. Gereksiz, 3.Gerekli, 4. Az gerekli, 5. Çok gerekli). En yüksek puan alan HES tesisinden başlanarak sıralama yapılarak Şirketlerden rapor hazırlanması istenir.

*** : Bu bölüme gerekçeleri açıklanarak hazırlanacak rapor tipi yazılır (A-Mansap Su Hakları Raporu, B- Kuyruk Suyu Sonrası Su Hakları Raporu, C- Su Hakları Raporu)

EK-2

.....HİDROELEKTRİK SANTRALI SU HAKLARI RAPORU HAZIRLAMA
ÖN ANLAŞMA TUTANAĞI

1. Proje (HES) Adı : Tarih:
2. Su Hakları Raporu Hazırlatan Şirket
Adı :
Adresi :
İletişim numaraları:
3. Komisyon Kişileri:
4. Raporu Hazırlayacak Yüklenici
Adı :
Adres :
İletişim numaraları:
5. Hazırlanacak Rapor Adı:
- Mansap Su Hakları Raporu
- Kuyruksuyu Sonrası Su Hakları Raporu
- Su Hakları Raporu (her iki rapor birleştirilmiş)
6. Müşterek Sorumluluk Sahası veya Ortak Tesis Varsa Taraflar:
Paydaş 1:
Paydaş 2:
Paydaş 3:
7. Su Hakları Raporu Hazırlama
Başlangıç tarihi :
Bitiş Tarihi :
8. Su Hakları Raporu Sorumluluk/Müşterek Sorumluluk Sahası:
9. Fiili Kullanım Oranları:
10. Yapılacak işler:
a) DSİ Tarafından Yapılacak işler
b) Şirket Tarafından Yapılacak İşler
c) Su Hakları Raporu Hazırlamakla Görevlendirilen Yüklenici tarafından
Yapılacak işler:
d) Diğer Paydaşlarca Yapılacak İşler

Komisyon Üyeleri

HES Şirketi

Yüklenici

Paydaşlar

EK-3

SU HAKLARI RAPORLARININ HAZIRLANMASINDA / YENİLENMESİNDE MÜŞTEREK SORUMLULUK SAHASI VEYA ORTAK TESİS İÇEREN PROJELERDE PAYDAŞLAR ARASINDA KULLANILACAK PROTOKOL ÖRNEĞİ

DSİ BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ , HES ŞİRKETİ VE SU KULLANICI ÖRGÜTLERİ ARASINDA, SULAMASI VE ... HES'E AİT SU HAKLARI RAPORLARININ HAZIRLANMASI/YENİLENMESİ İLGİLİ PROTOKOL

1. PROTOKOLÜN AMACI

Bu protokolün amacı, tüm HES tesislerinde; müşterek sorumluluk sahası ve/veya ortak tesis içeren projelerde paydaşlar arasında sorumluluk sahasının ve fiili kullanım oranlarının belirlenmesi, yapılacak iş ve işlemlerin kim tarafından nasıl yapılacağı, görev ve yetkilerinin neler olacağını, ortaya çıkacak masrafların kimler tarafından nasıl karşılanacağını ve mahsuplaşma ilkelerine ilişkin usul ve esasların belirlenmesidir.

2. PROTOKOLÜN KAPSAMI

Bu protokol, tüm HES tesislerine ait, menba ve mansapta yer alan müşterek sorumluluk sahası ve/veya ortak tesis içeren projelerde paydaşlar arasındaki su hakları raporlarının hazırlanması/yenilenmesi ve fiili kullanım oranlarının belirlenmesi ile mali hükümleri kapsar.

3. PROTOKOLÜN DAYANAĞI VE TARAFLAR

Bu protokol, Şirketler ile Genel Müdürlüğümüz arasında Su Kullanımını ve İşletme Esaslarını Düzenleyen ve 15.06.2019 tarih ve 30802 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren “Elektrik Piyasasında Üretim Faaliyetinde Bulunmak Üzere Su Kullanım Hakkı Anlaşması İmzalanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 16 ncı maddesinin 2 ve 4. fıkrası hükümleri ile 6200 sayılı “Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğü Teşkilat ve Vazifeleri Hakkında Kanun ve Bakanlıklara bağlı/ilgili/ilişkili Kurum ve Kuruluşlar ile diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında 4 Numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 796 ncı maddesi hükümlerine dayanarak hazırlanmış olan “Kuyruksuyu Sonrası Su Hakları Raporlarının Hazırlanması ve Uygulanması Rehberinin ” eki olarak verilmiştir.

Bu protokol metninde Komisyon olarak anılan DSİ Bölge Müdürlüğü adına Su Hakları Raporu konularında çalışan Komisyonu, Şirket olarak anılan,Şirketi ve Su Kullanıcı Örgütü (paydaşlar) olarak anılan.....,faydalananlar arasında imzalanmıştır.

4. SORUMLULUK SAHASININ VE ORANLARININ BELİRLENMESİ

4.1. HES Tesisinin Sorumluluk Sahası

4.2. Su Kullanıcı Örgütün Sorumluluk Sahası (Paydaşların)

4.3. Müşterek Sorumluluk Sahası ve Sorumluluk Oranları

4.4. Fiili Kullanım Oranlarının Belirlenmesi

Ortak tesis içeren ve/veya müşterek sorumluluk sahası bulunan projelerde su hakları raporlarının hazırlanması/yenilenmesi için DSİ tarafından paydaşların fiili kullanım oranları belirlenir. Bu amaçla ortak tesis veya müşterek sorumluluk sahası içinde yer alan paydaşların tesislerinde kullandıkları su miktarları, mansaba olan etkileri, sulama sezonunun uzunluğu, HES tesisinin yıl boyunca enerji üretmesi, dur-kalk çalışma rejimleri (dengeleme, gün öncesi, gün içi piyasası) vb. kriterler dikkate alınır. Mansapdaki su kullanımlarına veya su rejimlerinin değişimine etkisi çok olmayacağı DSİ tarafından karar verilen paydaşlardan (sulama, içme, kullanma ve endüstri suyu vb.) su haklarının hazırlanması için bir bedel talep edilmez.

Su Hakları Raporlarının hazırlanarak uygulanması, yenilenmesi, vb. durumlarda ortaya çıkan her türlü masraf, paydaşlar arasında fiili kullanım oranlarına göre paylaşılır. İhtilaf durumlarında DSİ kararı kesin olup taraflar herhangi bir hak ve tazminat talep etmesizin bu kararlara uymakla yükümlüdür.

5. SU HAKLARI RAPORLARININ HAZIRLANMASI VE/VEYA YENİLENMESİNDE DSİ VE PAYDAŞLARIN GÖREV VE SORUMLULUKLARI

5.1. DSİ'nin Görev ve Sorumlulukları

5.2. Paydaşların Görev ve Sorumlulukları

6. SU HAKLARI RAPORLARININ YENİLENMESİ VE TAKİBİ

6.1. Su Hakları Raporlarının Yenilenmesi

Komisyon tarafından aksi karar alınmadıkça daha önce HES Şirketi tarafından hazırlanan Mansap Su Hakları Raporları, yenileme tarihine kadar geçerliliğini sürdürecektir.

HES tesislerinde, Kuyruksuyu Sonrası Su Hakları Raporu hazırlanması gerektiğine karar verilen Şirket, rehber kriterlerine göre raporu hazırlayacak ve onaylatacaktır.

İşletmede 10 yılını doldurmuş HES tesislerinde Mansap Su Hakları Raporunu yenilemek yerine, Kuyruksuyu Raporlarına konu olan sorumluluk sahasını da içine alacak şekilde iki rapor yerine "...HES Tesisi Su Hakları Raporu" adı altında tek rapor hazırlayacaktır.

6.2. Paydaşlar Arasında Tesislerin Çalışma Rejimlerinin İzlenmesi

Çok maksatlı ortak tesislerde faydalananlar arasında “Ek Sözleşme” imzalanmalı ve gerekleri faydalananlarca yerine getirilmelidir.

Paydaşlar, müşterek sorumluluk sahasında baraj işletme programlarına uygun olarak, mansap projelerine, tahsisli halk sulamalarına ve çevresel akışa verilen su miktarlarına müdahale etmeyecek, kesintisiz ve yeterli miktarda su verilmesi yönünde işbirliği içinde çalışacaktır.

7. SU HAKLARI RAPORLARININ HAZIRLANMASI/YENİLENMESİ İLGİLİ MASRAFLAR VE MAHSUPLAŞMA İLKELERİ

Bu bölümde fiili kullanım oranlarına göre su hakları raporlarının hazırlanması ve/veya yenilenmesi amacıyla ortaya çıkan masrafların paylaşımı ve mahsuplaşma ilkeleri verilir.

8. ÖZEL HÜKÜMLER

9. ANLAŞMAZLIKLARIN ÇÖZÜMLENMESİ

10. PROTOKOLÜN YÜRÜRLÜLÜĞÜ VE GEÇERLİLİK SÜRESİ

11. EKLER

.....Şirketi

.....Paydaşlar

DSİ ... Bölge Müdürlüğü